

**ВИСНОВОК**  
**антикорупційної експертизи проєкту постанови**  
**Кабінету Міністрів України «Питання національних наукових центрів»**

**Картка проєкту**

Розробник проєкту постанови: Міністерство освіти і науки України	Мета проєкту – удосконалення чинної нормативно-правової бази в частині уточнення критеріїв надання науковим установам (позбавлення наукових установ) статусу національного наукового центру, визначення умов продовження строку дії статусу національного наукового центру та особливостей провадження науковими установами, університетами, об'єднаннями наукових установ та (або) університетів, яким надано статус національного наукового центру, своєї діяльності	Проект постанови надіслано відповідно до § 37 <sup>2</sup> Регламенту Кабінету Міністрів України
---	--	--

**Резюме антикорупційної експертизи**

За результатами проведення антикорупційної експертизи Національне агентство ідентифікувало у проєкті постанови корупціогенний фактор – нечітко визначений порядок роботи Комісії з питань національних наукових центрів і тимчасових експертних груп, а також не передбачені правові механізми забезпечення незалежності в їхній роботі.

**Опис виявленого корупціогенного фактора**

**1. Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав, обов'язків чи відповідальності юридичних та фізичних осіб у будь-якій сфері правового регулювання**

1.1. Проєктом постанови пропонується затвердити Положення про національний науковий центр (далі – проєкт Положення).

У п. 4 проєкту Положення передбачено, що рішення про надання, продовження строку дії та позбавлення Установи статусу національного наукового центру приймається на підставі рекомендацій Комісії з питань національних наукових центрів (далі – Комісія).

В абз. 3 п. 5 проєкту Положення визначено, що Положення про Комісію та її персональний склад затверджуються наказом Міністерства освіти і науки України (далі – МОН).

При цьому проєкт Положення не містить чітких вимог щодо роботи Комісії. У ньому відсутні положення, які б визначали загальні рамкові характеристики Комісії, зокрема кількісний склад, строк повноважень її членів, порядок прийняття рішень. Такі положення надалі мали б бути деталізовані в Положенні про Комісію.

Наприклад, у п. 11 проекту Положення зазначено, що «рекомендація вважається прийнятою, якщо за неї проголосувала *проста більшість членів Комісії*. У разі рівного розподілу голосів голова Комісії має право вирішального голосу». Запропоноване формулювання нечітко визначає порядок прийняття рішень Комісією, адже проста більшість членів Комісії можлива від присутніх під час обговорення питання, від затвердженого складу, від передбаченого Положенням про Комісію максимально можливого складу.

Зважаючи на ту обставину, що Положення про національний науковий центр затверджується Кабінетом Міністрів, а Положення про Комісію – МОН, наявність у проекті Положення загальних приписів щодо роботи Комісії сприятиме сталості правовідносин, їх передбачуваності для всіх учасників та прозорості.

***Рекомендації НАЗК:***

доповнити проект Положення нормами щодо правового статусу та порядку роботи Комісії, зокрема: кількісного складу, строку повноважень її членів, порядку прийняття рішень.

1.2. В абз. 3 п. 5 проекту Положення зазначено, що при формуванні Комісії та затвердженні її персонального складу МОН має забезпечити незалежність і об'єктивність її роботи та врахування відомчої належності наукових установ, яким у визначеному порядку надається статус національного наукового центру.

Однак таке положення є декларативним, адже проект Положення не визначає правового механізму забезпечення незалежності та об'єктивності роботи Комісії.

Застосоване формулювання «при формуванні Комісії та затвердженні її персонального складу» вказує на ту обставину, що незалежність та об'єктивність роботи Комісії повинні забезпечуватись не через постійно діючий правовий механізм, а лише на початковому етапі її створення.

Відповідно до абз. 1 п. 5 проекту Положення Комісія утворюється відповідно до ст. 14 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» як постійний допоміжний консультативно-дорадчий орган. До складу Комісії можуть входити голова (співголови), заступник (заступники) голови, уповноважені представники органів виконавчої влади (за погодженням з їх керівниками), наукові працівники Національної академії наук, національних галузевих академій наук, закладів вищої освіти, наукових установ.

Отже, на деяких членів Комісії не поширюватимуться обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції». Такі особи не зможуть бути притягнені до юридичної відповідальності, наприклад за прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів.

Зважаючи на визначальні повноваження Комісії в питанні надання, продовження строку дії та позбавлення Установи статусу національного наукового центру, необхідним є визначення дієвого правового механізму

запобігання можливим ризикам. Наприклад, необхідно встановити обов'язок членів Комісії при надходженні матеріалів для опрацювання у визначений строк письмово інформувати голову Комісії про наявність конфлікту інтересів та неучасть у їх розгляді. Окрім цього, слід передбачити правові наслідки недотримання таких вимог, наприклад дострокове припинення повноважень члена Комісії.

**Рекомендації НАЗК:**

визначити правовий механізм забезпечення доброчесної роботи Комісії.

1.3. В абз. 2 п. 5 проекту Положення визначено, що Комісія *може створювати* тимчасові експертні групи. Персональний склад тимчасових експертних груп та їх кількість визначаються Комісією. До складу експертних груп можуть включатись: фахівці та вчені, у тому числі ті, що працюють у закладах вищої освіти, які мають кваліфікацію за відповідними напрямками (наукової, науково-технічної, інноваційної) діяльності; іноземні експерти.

Однак у п. 10 проекту Положення, який регламентує третій етап процедури надання, продовження строку дії та позбавлення Установи статусу національного наукового центру, передбачено роботу тимчасових експертних груп як невід'ємної складової цього етапу.

До повноважень експертних груп, зокрема, належить аналіз представлених Установою відомостей про її діяльність та експертне оцінювання ефективності діяльності Установи. Визначено, що Тимчасова експертна група подає експертний висновок щодо надання (продовження строку дії, позбавлення) Установи статусу національного наукового центру Комісії для його використання під час ухвалення Комісією рекомендації за результатами експертизи документів.

Таким чином, застосоване в абз. 2 п. 5 проекту Положення формулювання щодо можливості створення тимчасових експертних груп потребує узгодження із нормами п. 10.

Неузгодженість цих положень може унеможливити надання, продовження строку дії та позбавлення Установи статусу національного наукового центру, адже нестворення тимчасових експертних груп не дасть змоги реалізувати передбачені у п. 10 заходи.

Окрім цього, в абз. 3 п. 5 проекту Положення зазначено, що незалежність та об'єктивність роботи не поширюється на діяльність тимчасових експертних груп. Отже, зауваження та рекомендації НАЗК, зазначені у п. 1.2 цього висновку, є обґрунтованими та потребують врахування для поширення пропонованих вимог і на діяльність тимчасових експертних груп.

**Рекомендації НАЗК:**


узгодити положення абз. 2 п. 5 та п. 10 проекту Положення щодо діяльності тимчасових експертних груп;

визначити правовий механізм забезпечення добросовісної роботи тимчасових експертних груп.

**Висновок:**

**проект постанови містить корупціогенний фактор та потребує доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій.**

**В.о. Голови Національного агентства  
з питань запобігання корупції**



**Артем СИТНИК**